

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2020-11-18
Stockholm

Mål nr
M 13731-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-12-13 i mål nr M 1496-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Sollefteå kommun
881 80 Sollefteå

Motpart

E B

SAKEN

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten på fastigheten X i Sollefteå kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Sollefteå kommuns beslut den 18 februari 2019, KS-2019-265, dnr 2018.1890, om förbud mot utsläpp av spillvatten.

Dok.Id 1624648

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sollefteå kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa kommunens beslut.

E B har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har, utöver vad som framgår av beslutet, anfört i huvudsak följande:

Enligt tillståndet för att uppföra avloppsanläggningen ska den bland annat vara utförd enligt Naturvårdsverkets publikation 1974:15. Av publikationen framgår att avloppsvattnet först ska ledas till en slamavskiljare och därefter till en fördelningsbrunn. Från fördelningsbrunnen ska avloppsvattnet fördelas till två spridarledningar och slutligen ledas till markbädden. De två spridarledningarna ska vara försedda med luftningsrör. Resultatet vid tillsynsbesöket visar att avloppsanläggningen inte är utförd enligt anvisningarna. Verksamhetsutövaren har visat att anläggningen tekniskt fungerar, men inte att den är byggd enligt tillståndet eller att det sker en rening av avloppsvattnet. Slamavskiljaren har inte en optimal funktion. Avsaknaden av fördelningsbrunn och luftningsrör påverkar anläggningens funktion och därmed rening av avloppsvatten. För området gäller normal skyddsnivå. Det ställs därför inte högre krav på anläggningen än att det ska finnas slamavskiljning i tre steg och att efterföljande reningssteg fungerar på ett ändamålsenligt sätt, dvs. uppfyller kraven om rening av avloppsvatten.

E B har hänvisat till det han anfört i mark- och miljödomstolen och bifogat en situationsplan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om nämnden har haft fog för sitt beslut att från och med den 30 juni 2021 förbjuda utsläpp av spillvatten från den befintliga avloppsanläggningen på fastigheten X.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra sådan skada eller olägenhet. (Se 2 kap. 3 § miljöbalken.) Det innebär att redan risken för att en verksamhet eller en åtgärd kan motverka miljöbalkens mål medför krav på försiktighetsmått (se prop. 1997/98:45, Del 1, s. 209 f.). Kraven på försiktighetsmått gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid den bedömningen ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. (Se 2 kap. 7 § miljöbalken.) Det är verksamhetsutövarens ansvar att visa att de krav som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda (se 2 kap. 1 § miljöbalken).

Utsläpp av avloppsvatten i mark, vattenområden eller grundvatten utgör miljöfarlig verksamhet. Enligt miljöbalkens bestämmelser ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. (Se 9 kap. 1 § och 7 § miljöbalken.)

Bostadshuset på den nu aktuella fastigheten används som permanentbostad. Avloppet från WC samt bad-, disk- och tvättvatten leds till en avloppsanläggning som består av en slamavskiljare i form av en trekammarbrunn och efterföljande rening i form av markbädd. För anläggningens inrättande finns ett tillstånd från 1984.

Rättskraftregeln i 24 kap. 1 § miljöbalken utgör inte hinder mot att en tillsynsmyndighet ställer ytterligare krav med stöd av miljöbalkens allmänna hänsynsregler när det gäller utsläpp från en enskild avloppsanläggning som har tillstånd att inrättas enligt äldre hälsoskyddslagstiftning (se MÖD 2003:134).

Kommunen har konstaterat att det finns brister i den befintliga avloppsanläggningen som gör att den sannolikt inte har tillräcklig reningskapacitet. Bristerna består bl.a. i

tecken på otäta mellanväggar i slamavskiljaren samt avsaknad av fördelningsbrunn och luftningsrör.

De brister i avloppsanläggningen som kommunen har observerat innebär enligt Mark- och miljööverdomstolen att det finns en risk för att avloppsvattnet som släpps ut från anläggningen inte genomgår en tillräcklig rening.

E B har inte visat att den befintliga avloppsanläggningen uppfyller miljöbalkens krav på rening av avloppsvatten. Ett förbud mot att släppa ut avloppsvatten från anläggningen kan inte anses mer ingripande än vad som behövs. Kommunen har därför haft fog för sitt beslut. Det ska därmed fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv och Birgitta Bylund Uddenfeldt, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund samt hovrättsrådet Li Brismo.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-12-13
meddelad i
Östersund

Mål nr M 1496-19

PARTER

Klagande
E B

Motpart
Sollefteå kommun
881 80 Sollefteå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västernorrlands läns beslut 2019-05-06 i ärende nr 505-1919-2019,
se **bilaga 1**

SAKEN

Förbud om utsläpp av avloppsvatten X i Sollefteå kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsen beslut upphäver mark- och miljödomstolen
Sollefteå kommuns beslut den 18 februari 2019 KS-2019-265.

BAKGRUND

Sollefteå kommun har inventerat små avloppsanläggningar. Efter kontroll på fastigheten X har Sollefteå kommun i beslut den 18 februari 2019 förbjudit E B att från och med den 30 juni 2021 släppa ut spillvatten från WC samt bad, disk- och tvätt (BDT). Beslutet upphör att gälla om avlopps-vattnet genomgår en rening som har godkänts av kommunen. E B har överklagat kommunens beslut till Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Länsstyrelsen har avslagit överklagandet.

YRKANDEN M.M.

E B har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra länsstyrelsens beslut och upphäva kommunens beslut. Till stöd för sin talan har han anfört sammanfattningsvis följande. Han anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt då det inte finns några vattentäkter i närheten. Han har kommunalt vatten och närmaste vattendrag ligger på cirka 500 meters avstånd. Det finns inte några nässlor vid utloppet av den befintliga infiltrationen som kommunen påpekat. Kommunen måste ha varit vid fel ställe och tittat. Han bifogar kommunens tillståndsbeslut från den 23 maj 1984. Om han åtgärdar infiltrationsanläggningen bör trekammarbrunnen få vara kvar. Av hälsoskäl och av ekonomiska skäl är det den enda åtgärden som han kan acceptera, annars måste han få hjälp av en ekonom att räkna ut hur det ska kunna finansieras på hans och makans låga pensioner på tillsammans 197 000 kr. Det finns ingen möjlighet att få lån.

Kommunen har getts möjlighet att yttra sig i målet men har inte hörts av.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolens prövning av målet gäller om kommunen har haft skäl att meddela förbud mot att släppa ut avloppsvatten från befintlig avloppsanläggning på fastigheten X.

Den aktuella avloppsanläggningen består av en trekammarbrunn med efterföljande rening (markbädd), vilket är en vanligt förekommande reningsmetod för enskilda avlopp på framförallt äldre bebyggelse i glesbygd. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gav tillstånd till anläggningen 1984. Samma år har Miljö- och hälsoskyddskontoret besiktigt installationen och intygat att anläggningen är utförd enligt tillståndsbeslutet.

Representanter för Miljö- och byggenheten inspekterade avloppsanläggningen den 20 september 2018. Vid inspektionen observerades bl.a. följande brister. Det förekom slam i den sista kammaren vilket bedömdes bero på otäta mellanväggar. Anläggningen saknade fördelningsbrunn och luftningsrör. Det observerades också nässlor i ett öppet dike. I övrigt gjordes observationer som tyder på att anläggningen fungerar på sätt som avsågs när tillståndet till anläggningen meddelades, exempelvis att utloppsröret är försett med ett t-rör och att vattennivån ligger i samma nivå som underkanten på utloppsröret. Det noterades inga tecken på att anläggningen var igensatt eller några tecken på inläckage. Med hänvisning till anläggningens ålder samt konstaterade brister har kommunen förbjudit E B att använda anläggningen efter den 30 juni 2021.

Vid bedömning av enskilda avlopp ska bl.a. hänsyn tas till förhållandena i det större område inom vilket den aktuella fastigheten ingår. Bedömningen bör därmed göras efter objektiva omständigheter såsom omgivningens känslighet. Bedömningen om vilka åtgärder som ska vidtas ska vidare göras med utgångspunkt från fall till fall bl.a. med stöd av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Mark- och miljödomstolen konstaterar att den aktuella fastigheten med tillhörande avloppsanläggning är lokaliserad i ett område med gles bebyggelse. Det finns inga vattentäkter i närheten och avståndet till närmaste vattendrag är enligt Mark- och Miljö-GIS ca 140 meter till Annerbäcken och ca 300 meter till Faxälven.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning kan de observationer som nämnden har dokumenterat tyda på att det finns brister i avloppsanläggningen, men det kan också finnas andra bakomliggande orsaker till vad som noterats. Det förekommer

inte heller några uppgifter om tecken på överbelastning eller översvämning eller dålig vattenkvalitet i närliggande vattenbrunnar eller vattendrag. Det saknas således tecken på att anläggningen inte skulle fungera tillfredsställande i sitt nuvarande skick för aktuellt nyttjande. Ålder bör i och för sig inte vara något skäl för att döma ut en markbädd. Rätt placerad finns förutsättningar för att en anläggning ska fungera under en lång tid, särskilt om belastningen är låg. Kommunen har tidigare godkänt anläggningen och bör i samband med det godkänt de geologiska och hydrogeologiska förhållandena (jordart, avstånd till vattenbrunnar, djup till grundvattenytan/bergytan etc.) som råder på fastigheten, förhållanden som torde vara desamma idag. Med utgångspunkt från bedömningsgrunderna ovan och den utredning som kommunen gjort finns det inget som tyder på att utsläppet av avloppsvatten skulle utgöra någon risk för människors hälsa eller miljön. Vad nämnden har anfört om nässlor i ett närliggande dike eller avsaknad av avluftningsrör visar i sig inte att anläggningen brister eller i övrigt inte uppfyller sin ursprungliga funktion.

Mot bakgrund av ovan anförda gör mark- och miljödomstolen bedömningen att ett utsläppsförbud för den relativt lågt belastade anläggningen, även med beaktande av försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken, är en mer ingripande åtgärd än vad som behövs för det enskilda fallet. Länsstyrelsens beslut ska därmed ändras och kommunens beslut ska upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 2** (MMD-2)

Överklagande senast den 3 januari 2020. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars-Göran Bennmarker

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Lars-Göran Bennmarker, ordförande, och tekniska rådet Lars-Gunnar Sjölund. Föredragande har varit beredningsjuristen Britt Inger Johansson.